

Monika FEYFRLÍKOVÁ, *Proměna stylu odívání v průběhu husitských válek*. (S přesahem zaměřeným na léta 1400 – 1450), Ústav český dějin, Praha 2017, 132 s. textu, přílohy

Monika Feyfrlíková si evidentně zvolila téma, které odpovídá jejímu hlubšímu a soustavnému zájmu o textilie a jejich oděvní zpracování. Pramenně vychází především z uměleckých památek (z deskové malby, iluminací, méně již ze sochařských děl, trochu jsem postrádala sepulkrální plastiku), z archeologických nálezů a z pramenů písemných, které ale z hlediska sledování módních trendů mnoho informací nepřinášejí. Použila dostačující spektrum mezio borové literatury, umělecko-historické, archeologické i historické, české i zahraniční (zvláště práce Beatrix Nutz váží se k bohatým sbírkám uloženým na tyrolském hradu Lengberg).

Po přehledném zhodnocení pramenů a literatury zařazené pojednání „*Historický kontext doby*“ mi připadalo trochu jak zbytečně dlouhý přílepek, s nímž se dále příliš nepracuje. Více pozornosti mohla autorka naopak věnovat sociálně politickým proměnám 15. století, včetně kulturních důsledků, které přinesla delší absence královského dvora, nestabilita šlechtických kruhů za husitských válek a těsně po nich, i probíhající proměny uvnitř měšťanské vrstvy (s ní na několika místech pracuje). Podpořila by tak i svůj správný postřeh, že oděvní kulturu lze doložit víceméně pouze na exkluzivních památkách určených elitám jednotlivých společenských vrstev, a to jak co do jejich zachovalosti, tak zobrazení.

Jádro práce tvoří dva materiálově bohaté oddíly věnované jednak typům používaných tkanin, jednak zhotovování a podobě oděvů, obuvi a oděvních doplňků. V kapitole popisující užívané textilie by možná měly být podrobněji zmíněny postupy výroby nebo alespoň vysvětlení pojmů (nevalchované sukno), stejně jako typy textilních vazeb, které nejsou uváděny důsledně. U barviv je sice vysvětlena symbolika barev, ale příliš se nedozvíme o výrobě barviv, či spíše o jejich cenách (nemyslím konkrétně, ale poměrově), což svým způsobem souvisí i se symbolikou (viz karmín). K oddílu o ozdobách oděvů jen dodávám k výšivkám, že pražské dílny vyšivačů byly proslulé již v 2. polovině 14. století a ptám se, jestli autorkou zmíněný pokles jejich kvality nesouvisel s ústupem katolictví v Čechách a s úbytkem klášterů, a tím i snížením poptávky po výšivkách využívaných nejvíce pro liturgické oděvy (pluviály, štoly) a

textilie (palla, případně antependi um). Pochvalu si zaslouží pečlivě zpracovaný i přehled jednotlivých částí oděvů, včetně obrazové dokumentace.

Z celkového vyznění práce mi vyplývá, že v podstatě nelze od sebe oddělit módu „utrakvistickou“ od „katolické“. Ostatně autorka pro demonstraci jednotlivých typů oblečení používá řadu obrazového materiálu právě z výhradně katolického prostředí. Kázání proti luxusu, jen dokazují, že užívání kritizovaných předmětů nebylo ojedinělé. Kronikář 14. století také žehrali na módní výstřelky, včetně vycpávek mužských kabátců a těsného šněrování, což však např. nebránilo sochaři, aby právě tyto prvky přímo názorně neuplatnil na slavné soše zemského patrně sv. Václava. Pokud bude diplomantka ve výzkumu pokračovat, pak by se měla zaměřit také na zdroje módních trendů a rozvinout tak svou tezi o válkami téměř přerušeném trhu s luxusními předměty, což na druhé straně koresponduje i s výzkumem Mileny Bartlové ohledně umění v husitské době. Zajímavé by pak bylo sledování zdrojů módních trendů (přicházely z Porýní, z Burgundska, či také z Podunají, respektive z Uher ovlivněných neapolským uměním), samozřejmě jen tehdy, pokud to vůbec prameny dovolují.

Práce má všechny náležitosti odpovídající kritériím kladeným na diplomovou práci, doporučuji ji proto k obhajobě s hodnocením *výborně*.

Praha 25. srpna 2017

prof. PhDr. Lenka Bobková, CSc.